

Oponentský posudok

Zuzana Veselá: Vývoj ekonomických a autorskoprávních podmínek dramatické tvorby ve viktoriánském Londýně. (bakalárska diplomová práca)

Zuzana Veselá sa vo svojej bakalárskej diplomovej práci venuje v českom divadelnom prostredí pomerne okrajovej téme, a na katedre produkcie obzvlášť – sleduje vývoj ekonomických a autorskoprávných podmienok viktoriánskych dramatikov, ktorí pôsobili v Londýne. Ide o problematiku, ktorá by mala postihnúť a pomenovať ekonomické a právne faktory, ktoré stáli za premenlivým postavením autorov, ale súčasne kladie na autorku i nároky historiografické, ktorých základom je orientovať sa v kontextoch doby, anglickej divadelnej kultúry, kriticky nazerať na jej vývoj, ale aj presne vymedziť termíny, diskurz, porovnať primárne a sekundárne pramene.

Práca má logickú štruktúru, je rozdelená na tri širšie celky, pričom prvá sa venuje ekonomickým podmienkam tvorby, podáva niekoľko špecifických príkladov konvencií písania divadelných hier a ich zdrojov, princíp finančnej odmeny a postavenie dramatika, všima si spoločenské premeny v druhej polovici 19. storočia a ich dopad na divadelnú produkciu. V druhej časti sa už autorka zameriava na autorský zákon, respektíve na tie, ktoré profilovali dramatickú tvorbu viktoriánskeho Londýna v druhej polovici 19. storočia. Tento komplikovaný vývoj sa snaží Zuzana Veselá demonštrovať v záverečnej časti, na príklade tvorby a osobnosti dramatika Oscara Wilda.

Autorka bola odkázaná takmer výlučne na cudzojazyčné zdroje, predovšetkým vychádza z knihy **Johna Russela Stephensa, The profession of a playwright**, respektíve vydania z roku 1992, ktoré je ale zdrojom pre ďalšie publikácie, s ktorými autorka pracovala. Je škoda, že sa nepokúsila o porovnanie informácií, prípadne nepracovala s aktuálnym vydaním Stephensovej štúdie z roku 2006 a tiež ho neporovnala s prvým vydaním.

Práca sa zameriava výhradne na Londýn, teda na divadlá West End-u a East End-u, snaží sa opísať špecifické postavenie oboch častí divadelného Londýna s ohľadom na repertoár, divácku základňu a načrtne i postupnú spoločenskú premenu v priebehu celého 19. storočia.

Z tohto hľadiska patria k najzaujímavejším častiam práce práve kapitoly v tej prvej, ktorá sa snaží podať ucelený obraz postavenia viktoriánskeho dramatika v Londýne, obzvlášť potom kapitola **2.7 Dion Boucicault a systém sdílení zisků**, ktorá predstavuje dnes a v našich končinách prakticky neznámeho dramatika v úplne iných súvislostiach, než len ako autora svojej doby, ktorú neprekročil. Podáva konkrétny príklad fungovania seriálového uvádzania jednej inscenácie, a aké mohlo mať dopady na postavenie autora a jeho finančné podmienky a v istom zmysle ide o kapitolu, ktorá je presvedčivejšia než posledná prípadová štúdia. Priestor venuje i zaujímavému fenoménu, ktorým bolo čerpanie inšpirácie a konkrétne texty z francúzskej kultúry a súčasne vplyv, aký viktoriánski autori zanechali pri konštituovaní moderného amerického divadla.

Zuzana Veselá zjednodušene opisuje prechod od vyplácania honorárov za reprízy až k sofistikovanejšiemu systému percentuálneho podielu na zisku, ktorý ďalej môže (a mal by) otvoriť otázky úspešnosti inscenácií, dobových inscenačných konvencií, vkusu kritiky a publika, na to ale rozsah bakalárske diplomovej práce nestačí.

Napriek tomu, že Zuzana Veselá nepochybne poctivo bádala a zbierala informácie, práca zápasí aj s rezervami. Keďže ide prakticky o prvovýskum, práve kvôli špecifickému historickému kontextu, by termíny mali byť jasne vymedzené a definované. To sa žiaľ nedeje, napríklad autorka pracuje s pojmami ako plnhodnotná hra (s. 18), nižšie žánry (s.24), adaptovanie románov (s. 46), pirátství (s.13), divadelná dramatizácia (s. 26) a podobne, ktoré nijak konkrétne nevysvetlí v danom kontexte. Pri mnohých tvrdeniach chýbajú zdroje, odkiaľ ich autorka čerpá. Problematické je i nepresné vyjadrovanie, často zamieňa viktoriánsky Londýn za celé viktoriánske Anglicko, v kapitole **3.8 USA** (ktorá mimochodom vypadla z obsahu) zasa Ameriku za USA, nejednotná je i práca s pojmami hra-inscenácia-predstavenie. Autorka pracuje s mnohými anglickými pojmami, bez toho, aby dôvod a ich české ekvivalenty aspoň stručne vysvetlila v poznámkovom aparáte. V

kapitolách, kde píše o konkrétnych autoroch a hrách by stálo za to spomenúť, či existujú české preklady, ak áno, uviesť autora, prípadne do poznámok pod čiaru načrtnúť základné dejové synopse spomenutých hier.

Slabinou práce je i štylistická neobratnosť, nejednotný čas, nadužívanie niektorých slov (napríklad hneď v Úvode, na strane 12 sa takmer v každej vete použije slovo „hra“ a „autor“), pasívy, a neustále sa opakujúca väzba „z pohľadu“, ktorá text zbytočne zaťažuje. Autorka sa často uchýľuje k zbytočným frázam (keď označí inscenáciu za kus) a kliše tvrdeniam, mená autorov uvádza raz v plnom znení inokedy len s iniciálmi krstných mien, názvy hier nie sú vždy kompletne (s. 60). Podobne „nedotiahnutá“ je i formálna podoba práce, nájdu sa preklepy, chýbajúce písmená, kurzíva v názvoch diel nie je tiež úplne dodržaná. Trochu zvláštne pôsobí prázdna 22.strana, otázne je prečo v prílohách chýba mapa East End-u, keď mapa West End-u (hoci nevieme, z ktorého roku) sa v práci nájde.

Hoci sa tento oponentský posudok nevyhýba rezervám bakalárskej práce Zuzany Veselej, nič to nemení na fakte, že prináša zaujímavý materiál pre konfrontáciu, ďalší výskum, môže byť inšpiráciou či už pre autorku samotnú, aby v ňom naďalej pokračovala, alebo pre iných bádateľov. Zuzana Veselá prináša síce nie bezproblémový pohľad na danú tému, ktorý ale v medziach bakalárskej práce je rozhodne možné obhájiť.

Aj preto diplomovú prácu odporúčam k obhajobe a navrhujem známku.....

Otázka pre diplomantku:

Na strane 56 v úvode kapitoly **Oscar Wilde – prípadová studie**, píšete o tom, že je Oscar Wilde vhodným príkladom dramatika viktoriánskej éry. V čom sa vám zdajú ako nevhodné príklady pre prípadovú štúdiu iní, a povedzme typickejší autori viktoriánskeho Anglicka, Henry Arthur Jones, Arthur Wing Pinero alebo Dion Boucicalt?

Mgr.art. Eva Kyselová, PhD.

Katedra teorie a kritiky

V Prahe, dňa 29.1.2016